

ВИСНОВОК РЕЦЕНЗЕНТА

роботу про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Бабаєва Юрія Гаджимірзайовича «Методика розвитку рухових якостей курсантів у процесі фізичного виховання в польових умовах», подану на здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми виконаної роботи. Повномасштабна війна в Україні створила об'єктивні підстави для посилення практичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів усіх військових спеціальностей. Це зумовило суттєве збільшення частки польових занять з метою набуття та вдосконалення практичних навичок курсантів у роботі на озброєнні та військовій техніці за фахом, відпрацювання питань управління підрозділами та організації взаємодії, відпрацювання стрільб з різних видів зброї та техніки, досягнення високого рівня польового вишколу, злагодженості підрозділів у процесі виконання бойових завдань тощо у багатьох військових вишах України.

Водночас, за даними досліджень, динаміка показників фізичного та психоемоційного стану курсантів різних військових спеціальностей, які повертаються з польових виходів, є негативною. До причин такої ситуації фахівці відносять відсутність під час польових виходів навчальних занять з дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка», низький рівень мотивації курсантів до виконання фізичних вправ у процесі супутнього фізичного тренування, відсутність матеріальної бази та належних умов для самостійних занять фізичними вправами в польових умовах, недостатній рівень знань, умінь та навичок командирів курсантських підрозділів у проведенні занять у польових умовах.

Попри достатню розробленість питань змісту та особливостей організації фізичної підготовки курсантів різних військових спеціальностей у процесі польових виходів, обґрунтування засобів, методів та форм розвитку професійно важливих рухових якостей майбутнього офіцерського складу різного роду військ у сучасній педагогічній теорії та практиці недостатньо, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Ступінь обґрунтованості результатів дослідження, їхня вірогідність і новизна. Високий рівень обґрунтованості провідних положень, достовірності отриманих результатів та правомірності сформульованих висновків дисертаційного дослідження забезпечується великою кількістю опрацьованих автором інформаційних джерел, використанням адекватних емпіричних та математико-статистичних методів, достатньою кількістю вибірки курсантів. Автором вперше теоретично обґрунтовано та розроблено методику розвитку рухових якостей курсантів-танкістів у процесі фізичного виховання в польових умовах, сутність якої полягає у диференціації величини та спрямованості

фізичних навантажень залежно від року навчання курсантів-танкістів, рівня їх фізичної підготовленості та тривалості польових виходів; обґрунтовано критерії оцінювання ефективності методики розвитку та підтримання рухових якостей курсантів-танкістів у процесі фізичного виховання в польових умовах (загально-фізичний, спеціально-прикладний, професійно-бойовий, морфофункціональний та психоемоційний); удосконалено процес формування та підтримання фізичної готовності курсантів – майбутніх фахівців танкових військ СВ ЗС України у польових умовах, що передбачає раціональне застосування форм, методів та засобів фізичного виховання залежно від року навчання курсантів, рівня їх фізичної підготовленості та тривалості польових виходів, з урахуванням специфіки їх майбутньої професійної та бойової діяльності та вимог до розвитку професійно важливих рухових якостей.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. Основний зміст роботи повною мірою викладено у достатній кількості публікацій (одноосібних та у співавторстві) у фахових наукових виданнях, зокрема таких, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science, а також у матеріалах конференцій різного рівня.

Рекомендації з використання результатів дослідження. Провідні теоретико-методичні положення та отримані результати дисертаційного дослідження мають важливе значення для підвищення ефективності фізичного виховання курсантів різних військових спеціальностей. Основні теоретико-методичні положення, а також практичні результати проведеного дослідження можуть бути використані: викладацьким складом кафедр фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту ВВНЗ СВ ЗС України під час розробки навчально-методичного забезпечення та викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка»; командирами курсантських підрозділів під час організації та здійснення польових виходів різної тривалості. Розроблена методика може бути адаптованою до освітнього процесу з фізичного виховання курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що проведене дослідження вирізняється фундаментальністю та ґрунтовністю, у ньому вдало інтегровано різні аспекти проблеми підготовки майбутніх офіцерів сухопутних військ Збройних сил України, зокрема з питань мотивації курсантів до занять фізичними вправами в польових умовах; динаміки фізичної підготовленості, фізичного розвитку, функціонального стану, здоров'я та психоемоційного стану курсантів різних років навчання упродовж польових виходів різної тривалості. Крім цього, математично підтверджено взаємозв'язок рівня розвитку рухових якостей курсантів-танкістів з успішністю виконання ними професійно-бойових завдань. Дисертація складається з трьох розділів, зміст яких логічно

віддзеркалює всі етапи науково-педагогічного пошуку, створюючи повне уявлення про шляхи підвищення ефективності організації практичної підготовки курсантів. Загалом дисертація свідчить про належний рівень підготовки здобувача, досконале володіння ним критичним мисленням, сучасними науковими методами, творчим підходом до обраної проблематики, що дозволило з'ясувати стан її розробленості у сучасній педагогічній теорії та практиці, визначити алгоритм та шляхи реалізації дослідницьких завдань.

Стиль та мова викладених результатів дослідження. Виклад матеріалів дисертаційної роботи характеризується науковим стилем. Зміст дисертації видається логічним та добре структурованим, про що свідчать узагальнення основних теоретико-методичних положень і сформульованих висновків, а також наочний супровід, представлений в таблицях і рисунках.

Дотримання академічної доброчесності. Дослідження викладене з дотриманням правил академічної доброчесності, посилання на наукові джерела оформлені належним чином.

Зауваження і недоліки роботи. Поряд з загальною позитивною оцінкою дисертаційної роботи виникли дискусійні питання та зауваження до її змісту з відповідними рекомендаціями щодо їх усунення:

1. У тексті роботи розроблена автором методика має дещо іншу назву, а саме: методика розвитку та підтримання рухових якостей курсантів-танкістів у процесі фізичного виховання в польових умовах. На нашу думку, слово «підтримання» варто прибрати, оскільки воно не несе ніякого додаткового смислового навантаження.

2. У дослідженні представлено результати опитування курсантів щодо ставлення курсантів-танкістів до занять фізичними вправами в польових умовах та реального стану їх організації. Варто було б також вивчити і думку експертів – викладачів, що забезпечують викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка», командирів курсантських підрозділів під час організації та проведення польових виходів з метою отримання більш повної інформації щодо реального стану організації освітнього процесу у польових умовах, її можливих недоліків тощо.

3. Назви рисунків 2.46, 2.47, 2.48 та 2.49, що описують результати опитування курсантів, звучать не зовсім коректно. Назви «Співвідношення думок курсантів щодо...» бажано змінити на «Суб'єктивна характеристика ...», оскільки рисунки характеризують суб'єктивну сторону оцінки досліджуваних питань».

4. Модель методики розвитку рухових якостей курсантів-танкістів у процесі фізичного виховання в польових умовах, представлена на рисунку 2.50, потребує корекції. По-перше, вона більше нагадує схему, оскільки її компоненти не розписані, а представлені тільки назвами. По-друге, відсутній зворотній зв'язок між результатом і метою освітнього процесу.

5. У висновках до розділу 2 та у загальних висновках при короткому описі суті методики слід було б конкретніше представити її головну ідею, основні засоби, методи та особливості диференціації.

6. У тексті роботи трапляються незначні пунктуаційні та друкарські помилки.

Загальні висновки. Викладені зауваження мають суб'єктивний характер, не є принциповими і не знижують загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження. Викладене дозволяє вважати дисертаційну роботу Бабаєва Юрія Гаджимірзайовича «Методика розвитку рухових якостей курсантів у процесі фізичного виховання в польових умовах», подану на здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії з галузі знань 01 Освіта / педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки самостійно виконаною та завершеною науковою працею. Рецензоване дисертаційне дослідження за своїм змістом, обґрунтованістю провідних наукових положень та новизною отриманих результатів відповідає вимогам чинного Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою №44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.) і може бути рекомендованою до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики
фізичного виховання

Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

